

Evaluering af ORD

Et sprogstimulerings- og bevægelseskoncept målrettet flersprogede familier med børn i alderen 4-12 måneder

Oktober 2023

INDHOLD

→	Introduktion	4
→	Sammenfatning	6
→	Resultater og indsigter	9
→	Gode råd til at drive ORD	20
→	Fremtidsperspektiver	24
→	Metode og forandringsteori	26

Introduktion til ORD

“Underviseren og relationen har været fantastisk. Det gode ved ORD har været fokus på ordene, sangene og udviklingen. Det er et fedt miks mellem motorik, sang og sanser.”

Mor, Tingbjerg Bibliotek

ORD har til fokus at understøtte sprogstimulering i hjemmemiljøet hos flersprogede forældre. Denne evaluering samler op på resultater og læringer fra projektet.

Projekt Ord er funderet i et stærkt forskningsgrundlag, der viser, at småbørnsfamilier, der ikke er bevidste om at stimulere deres barns sprog, er en uudnyttet ressource ift. at mindske sproglig skævhed.

ORD er et sprogstimulerings- og bevægelseskoncept, hvor nybagte forældre i mindre grupper undervises i at understøtte deres barns tidlige sprogudvikling gennem leg, sang og bevægelse. Gennem forløbet får deltagerne vejledning i konkrete redskaber, bevægelser og lege, der understøtter barnets sprogudvikling. ORD foregår i et tværfagligt samarbejde mellem bibliotek, boligsociale indsatser og sundhedsplejersker. ORD introducerer målgruppen for biblioteket for at bringe familierne tættere på og i sidste ende øge læselysten og give børnene bedre læsefærdigheder.

Dette notat samler op på evalueringen af ORD. Formålet har været at forstå, hvilken virkning og afsmittning undervisningsforløbene har på deltagerne samt hvilke erfaringer, der kan danne grundlag for videre udbredelse af projektet.

Info om ORD

Projektperiode: 2022-2023

Projektejer: Kultur og Fritid Nørrebro, Københavns Kommune

Baggrund: ORD udspringer af pilotprojektet Ord til Mor 2019-2021.

Målgruppe: Flersprogede familier med babyer i alderen 4-12 måneder. Mødre med babyer er projektets primære målgruppe.

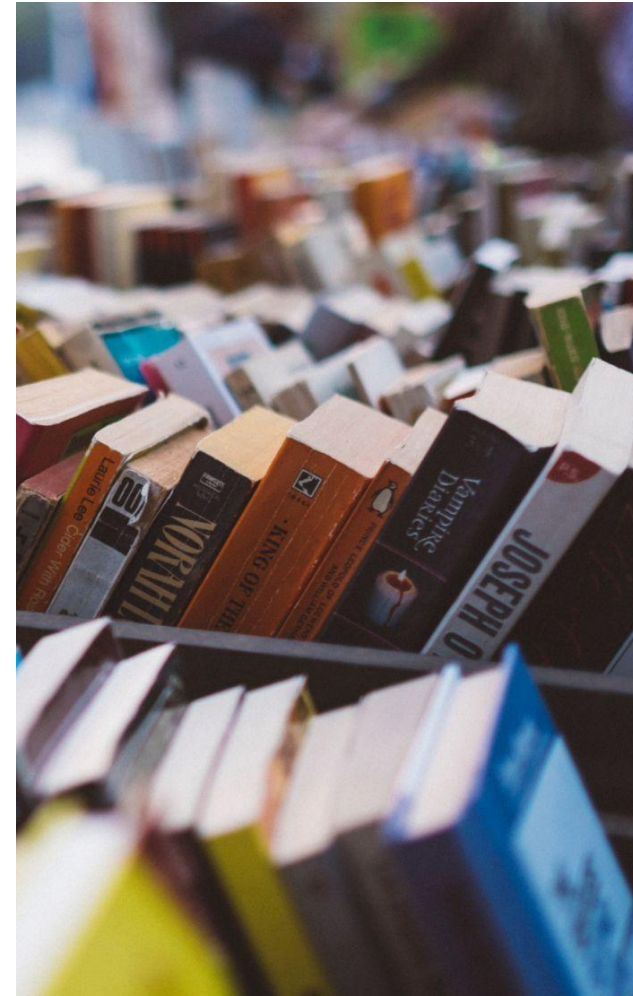
Finansiering: Nordea Fonden: 1,4 mio. kr., Københavns Kommune: 0,55 mio. kr.

Samarbejdspartnere: Sundhedsplejersker og boligsociale medarbejdere i Københavns Kommune, Bo-VITA, Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, Biblioteker i Københavns Kommune, Seismonaut (evaluator)

Evalueringsens fokus

Vi har i evalueringen særligt haft fokus på fire spørgsmål:

- Hvad er deltagernes udbytte af undervisningsforløbet?
- Hvad er mulighederne for forankring i biblioteket og for bibliotekernes rolle i projektet?
- Hvilke muligheder og udfordringer er der i projektets tværfaglige mekanismer?
- Hvad er projektets potentialer, udfordringer og fremtidsperspektiver?

Sammenfatning

ORD er et meningsfuldt koncept for deltagere og aktører. I undervisningen møder early literacy de motoriske og sanselige aktiviteter til glæde for mange af de involverede aktører, men det er også en ressourcekrævende indsats at drive ORD.

Undervisning og overførbarhed

- I undervisning er konkrete eksempler og praksis helt central for indlæringen. De konkrete situationer, hvor underviseren kan tale direkte til den enkelte deltager eller bruger eksempler fra gruppen, er kernen i ORD. Mange oplever det som en øjenåbner, at de kan og bør sprogstimulere deres baby i en så tidlig alder.
- Evalueringen viser, at der er bedst respons på undervisningen, når der er fokus på hjertesprog frem for det danske sprog. Ved at lade deltagerne gentage ord og udtryk på deres egne modersmål forstår de, at formålet ikke er at kunne dansk, men at engagere sig sprogligt med deres babye

- Deltagerne i forløbet er glade for de motoriske øvelser og sanselige værktøjer. Nogle efterspørger materiale, som de kan tage med hjem - det kan fx være et sanghæfte, links til sange og øvelser eller noget mere visuelt som piktogrammer, så man har noget konkret at vise frem, når man fortæller sin partner om forløbet.
- Evalueringen viser, at udbyttet af undervisning rækker ud over det sproglige. I mødet med underviseren får deltagerne gode råd, tips og viden om måder at være sammen med baby på, som viser sig at være gavnligt selv for dem, der i forvejen har børn. En anden afledt effekt er, at særligt førstegangsforældrene over sig i at være blandt andre med deres baby.

Rekruttering og fastholdelse af målgruppen

- Mange kan have gavn af at deltage i ORD. Evalueringen viser, at ORD forbedrer tilknytning mellem barn og forældre og mindsker førstegangsforældres bekymringer. Undervisningen må gerne være for alle interesserede, men samtidigt skal der være fokus på den helt sårbare målgruppe.

- Der er et stort incitament blandt flersprogede familier i at sikre deres børns sproglige kompetencer og give dem bedre forudsætninger for at klare sig godt i det danske samfund. De sproglige gevinster for børnene skal være fokus i rekrutteringen for at nå målgruppen.
- Rekrutteringen af målgruppen kræver tid og høj prioritering. For at nå og fastholde deltagerne kræver det personligt og håndholdt relationsarbejde eksempelvis via sundhedsplejersker, boligsociale medarbejdere, fra deltager til deltager osv. En tværfaglig indsats er essentiel og nødvendig for rekrutteringen. Indsatsen kan sættes i system, så forskellige fagpersoner har en rolle i en "rekrutteringskæde".
- Det er en udfordring at holde et stabilt fremmøde. Det kan både være sygdom, rejser, barnets behov eller utryghed, der står i vejen for deltagelse. Det er en fordel, hvis underviser eller en kontaktperson bruger tid på at kontakte deltagerne forud for undervisningen via en fælles chat (fx WhatsApp).

Bibliotekets rolle

- Bibliotekerne spiller en stor rolle i ORD nogle steder som ramme for undervisningen og andre steder i kraft af den biblioteksintroduktion, der er en del af forløbet. Men biblioteket kan med fordel spille en større rolle - både for at motivere de biblioteksansatte, men også for at gøre deltagerne endnu tryggere ved biblioteket som institution.
- Biblioteksintroduktion bør tilrettelægges ud fra, hvad det enkelte bibliotek kan tilbyde og have til sigte at sænke adgangsbarrierer for deltagerne. Introduktionen skal klæde deltagerne på til selv at bruge biblioteket. Men det kræver, at deltagernes utryghed over for biblioteket som institution og evt. tidligere dårlige erfaringer adresseres.
- At undervisningen foregår i nærhed til eller på biblioteket skaber en lokal forankring, som deltagerne er glade for. Det skaber et naturligt centrum for nye sociale relationer med andre deltagere. Det kan derfor være en fordel at lade biblioteket fylde mere i forløbet, så der skabes tydelig bro mellem ORD og biblioteket. Eksempelvis kunne der foregå mere end én biblioteksintroduktion og gerne tidligt i forløbet, så deltagere og biblioteksansatte hurtigt introduceres til hinanden og fra start kan skabe en forbindelse.

ORD på forskellige måder

- ORD er et fleksibelt forløb, som kan tilpasses det lokale område. Nogle steder vil man skulle opbygge grupper fra bunden, og andre steder er der mulighed for, at ORD flettes ind i et eksisterende lokalt tilbud for barslende. Der er gode erfaringer med at skabe sociale anledninger i forlængelse af eller inden den lokale forældrecafé eller kvindegruppe.

- For at sikre forankring af ORD i biblioteksfagligheden kræver det, at biblioteksansatte og ledelsen tager ejerskab og er motiveret for at drive ORD. Projektet skal ikke føles som en tvungen opgave, der skal derimod være motivation for projektledelse og deltagelse i projektet. Det kræver, at viden om early literacy udbredes blandt de involverede, så biblioteksansatte kan koble ORD til bibliotekernes kerneopgaver.
- Det er vigtigt at have grundige overvejelser om, i hvilken grad biblioteket har ressourcer til at drive projektet og have en plan for involveringsgraden af biblioteksansatte. På side 22 og 23 i evalueringsnotatet findes en oversigt over forskellige grader af involvering.
- Der ligger også en mulighed for at bringe målgruppen endnu tættere på bibliotekerne ved at introducere deltagerne for andre aktiviteter og tilbud, som biblioteket har til børnefamilier.

“Jeg ville blive glad for, at der var flere aktiviteter for børn på bibliotekerne, så man kan komme der mere fast - også gerne med en bibliotekar eller legestue for børn. Jeg kan godt lide at vise mit barn forskellige bøger, lave noget mere end at gå en tur.”

Mor, Nørrebro Bibliotek

“Samarbejdet med bibliotekerne var simpelthen så givende. Vi kunne give viden videre til mødre. De fik smittet og givet videre til andre mødre efter biblioteksintroduktion. Hvis der kom mere af det, kunne det godt gavne.”

Sundhedsplejerske

Resultater og indsigter

Resultater af ORD

- 37 forløb på 6 biblioteker (Nørrebro Bibliotek, Tingbjerg Bibliotek, Brønshøj Bibliotek, Husum Bibliotek, Blågårdens Bibliotek og BIBLIOTEKET Rentemestervej).
- 190 deltagere (primært mødre - få fædre).
- Case-kommune i Gellerup er startet op med succes.
- Der har været meget forskellige succesgrader på tværs af holdforløb - nogle hold er lukket ned eller flyttet, andre holder ved og har stabile deltagere, der har udviklet sociale relationer.
- Nogle steder er holdforløbene fortsat efter de 8 uger, da forældrene starter på forskellige tidspunkter og har haft en interesse i at fortsætte.

Deltagernes udbytte

Øvelser, sange og lege overføres til hjemmet

Deltagerne har været glade for de forskellige øvelser, lege og sange, som de er blevet præsenteret for i forløbet. Mange har fortalt, at de har taget det med hjem, og børnene har haft stor glæde ved også at lave det derhjemme.

Introduktion til biblioteksrummet

Deltagerne har udtrykt, at de gennem forløbet har fået en god introduktion til biblioteksrummet. For nogle er biblioteksrummet helt nyt, og for andre kender de godt til rummet og er allerede brugere. Fælles har det været, at de er blevet introduceret til sprogstimulerende børnebøger og andre bibliotekstilbud, som de ikke havde kendskab til inden.

Give sine børn de bedste forudsætninger for at klare sig godt

Deltagerne har et fælles ønske om at give sine børn de bedste forudsætninger for at klare sig godt, hvilket de føler, at ORD er et godt forløb at starte med. De er meget positive for, at man ved tidlig sprogstimulering kan være med til at udvikle sproget i en tidlig alder.

Lokal forankring

Deltagerne har især været glade for den lokale forankring, som ORD har. Det har mindsket barrierer for deltagelse, og deltagerne har udtrykt, at hverdagen med en lille baby er meget foranderlig, og derfor har det været nemt at kunne deltage i noget, som ligger tæt på, så man både kan komme og gå af hensyn til baby. Det har samtidig også skabt nogle gode lokale, sociale relationer.

Opbygning af netværk og venskaber mellem mødre

Fællesskabet til undervisningen skaber et sammenhold, som har resulteret i, at der bliver dannet netværk og venskaber blandt mødrene. Dette er noget, som der især er blevet udtrykt glæde for. Nogle har hevet deres mødregruppe med i forløbet og andre ser det som en god erstatning for mødregruppe.

Mødre øver sig på at komme ud med barnet

Mødre har fortalt, at det kan være svært og udfordrende at komme ud med barnet, hvor ORD er en hjælp til dette. De er glade for at have en ugentlig dag, hvor man kommer ud og bliver stimuleret - både barn og forældre.

“Jeg vidste ikke, at der var billedbøger og mærke- og legebøger til børn, så jeg blev overrasket over, at der er så mange ting til baby. Når man snakker om biblioteket tænker jeg, at det er voksenbøger og et sted for voksne. Jeg tænker ikke på, at jeg kan tage derhen med baby. Når jeg tænker biblioteket, så er det et sted, man skal være stille, og det er babyer ikke, så ORD har åbnet op for, at jeg kan komme på biblioteket med min baby.”

Mor, Nørrebro Bibliotek

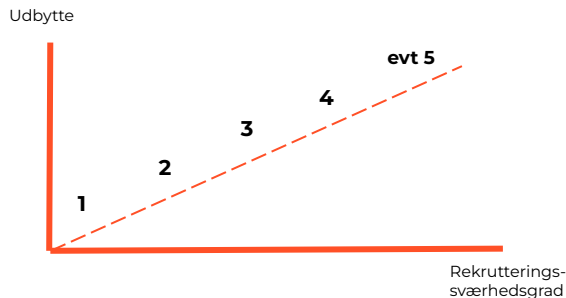
“Når vi kommer kørende af vejen, begynder min datter at vinke med hænderne. Vi har virkelig fået øvelserne med hjem, og jeg kan se, at min datter bliver glad af at være her. Hun elsker det. Vi laver generelt flere lege og sange derhjemme. Jeg kender bøger bedre og er blevet mere opmærksom på, at en bog ikke kun handler om fx et dyr, men også om, at farven har betydning, og at min datter bliver stimuleret gennem det. Altså både farver og sanser og sådan.”

Mor, Blågården Bibliotek

Rekruttering af målgruppe

I evalueringen er det erfaret, at jo større et udbytte og behov deltageren kan have af ORD, jo sværere er det at få adgang til målgruppen og at rekruttere dem. Derfor kan det konkluderes, at det er sværest at få fat på den målgruppe, som har mest behov for forløbet. Det kan derfor være godt at få et kendskab til de forskellige målgrupper, så man kan være forberedt på hvilket arbejde, der også ligger i rekrutteringen.

Nedenstående figur viser, at jo større udbytte målgruppen kan have af ORD, jo vanskeligere kan de være at få adgang til.

Fire målgrupper, som vi har mødt i evalueringen

- 1: Taler dansk og kommer for aktiviteten (babyrytmik og bevægelse). Kender og bruger bibliotek.
- 2: Taler ikke dansk, men har måske en dansk partner. Ønsker at øve eget sprog og blive bedre til at understøtte baby i et hjem med flere sprog. Kender/bruger bibliotek.
- 3: Taler dansk (er fx anden-generation), ønsker at give deres børn bedre forudsætninger for sprogudvikling og læsning, end de selv havde (erkendt behov). Nogle kender/bruger bibliotek.
- 4: Taler dansk (kan være tredje/fjerde-generation) og kommer af sociale årsager, fx lokal tilknytning. Får meget udbytte af ORD (sprog, kultur, opdragelse) - men det er et ikke-erkendt behov. Nogle kender/bruger bibliotek.
- Evt. 5: Taler dårligt dansk. Har en svag lokal tilknytning og kender ikke bibliotek (Obs: Vi har ikke mødt denne målgruppe i evalueringen).

Hvad er udfordringerne?

Barrierer for deltagelse

Rekruttering

En stor udfordring ved ORD er rekrutteringen af deltagerne. Det er en forholdsvis snæver målgruppe, og det kan være svært at få adgang og kontakt til dem. Det er en målgruppe, hvor langt fra alle er vant til at deltage i organiserede aktiviteter og derfor har godt af ekstra tryghed. Det er erfaret, at rekrutteringen fungerer bedst, når det sker gennem nære og personlige relationer på tværs af flere faggrupper. Rekruttering skal prioriteres højt, da det tager tid bl.a. at aktivere netværk og skabe kontakt.

Efterspørgsel på viden om sprogstimulering samt større fokus på biblioteket

Blandt nogle af deltagerne har der været efterspurgt mere teoretisk viden om sprogstimulering. Samtidig har de også efterspurgt et større fokus på bibliotekets rolle og hvilke andre baby-tilbud, de kan have sideløbende eller efter, at ORD slutter. Evalueringen har vist, at deltagerne virker positive over for bibliotekets rum og ressourcer, de kan blot have svært ved at forstå bibliotekets rolle i forløbet og mangler mere introduktion til det.

Negativ reaktion på deltagere af det modsatte køn

Både mødre og fædre er i udgangspunktet en del af målgruppen, men det er erfaret, at nogle mødre i målgruppen har reageret negativt på deltagere af det modsatte køn, hvilket kan være en barriere for deltagelse. Anbefalingen er, at det vurderes fra gruppe til gruppe, om det vil være hensigtsmæssigt at inkludere fædre.

Fastholdelse

Det er erfaret, at det kræver ressourcer at sikre deltagernes fremmøde. Målgruppen er ikke nødvendigvis vant til at deltage i skemalagte aktiviteter, ligesom de kan have familiære hensyn fx andre børn, der kan forhindre fremmøde. Samtidig kan det være svært at komme afsted med en lille baby, hvis behov og mønstre ofte ændrer sig. Det er vores vurdering, at forløbet fortsat skal være gratis, selvom det måske virker mindre forpligtende for deltagerne. I stedet skal der arbejdes på at etablere en fællesskabsfølelse på holdene ved løbende at kommunikere med deltagerne via en kommunikationskanal (fx Whatsapp) og skabe en tryk bro til deltagerne. Dertil er det vigtigt at skabe tryghed i, at alle er velkomne uanset babyernes gråd, søvn mønstre, ammebehov etc.

Hvad er udfordringerne?

Forankring på bibliotekerne

Bibliotekarernes faglighed bliver sat på prøve

En del af biblioteksmedarbejderne har udtrykt, at de har svært ved at se sig selv og deres faglighed i forløbet, hvorfor de har haft vanskeligt ved at involvere sig. De mener, at deres faglighed ligger langt fra ORD grundet de motoriske og sanselige øvelser, undervisningen indeholder. Mange oplever, at forløbet er meningsfuldt, men at de selv ikke er fagligt klædt nok på til at kunne varetage undervisningen og håndtere målgruppens spørgsmål og behov. Nogle biblioteksmedarbejdere efterspørger, at der bygges en bedre bro mellem biblioteket og ORD.

Hårde biblioteksrum

Evalueringen viser, at nogle biblioteker ikke har et rum, som egner sig til de alleryngste - der mangler trygge og bløde rammer, som omfavner både forældre og barn. Manglen på et sådant rum kan skabe udfordringer, da deltagerne ikke har lyst til at tage deres baby med i rum med hårde og skarpe flader og betongulve.

Målgruppen stiller nye krav til bibliotekerne

En ny målgruppe i babyer og deres forældre stiller nye krav til flere af de biblioteksansatte. Det handler både om biblioteksfagligheden, der også skal kunne rumme early literacy men også om, hvordan man henvender sig til målgruppen. Flere ansatte har udtrykt, at de synes, at det kan være svært at tilgå og rekruttere deltagere uden at virke belærende eller skræmmende, og samtidig kan det være en udfordring rent sprogligt at henvende sig til målgruppen.

Kønsperspektiv

En mandlig biblioteksansat har udtrykt, at der kan være en udfordring i, at forløbet primært rekrutterer mødre. Nogle deltagere har ikke været trygge ved en mandlig kontaktperson, og i ORD er det primært mødre, som deltager. Som mor med en nyfødt baby kan der opstå mange intime situationer, hvor det kan være utrygt at henvende sig til mænd. Vores anbefaling er, at der i så fald stilles flere muligheder for kontaktpersoner til rådighed, så det både er muligt at henvende sig til en kvinde og en mand.

“Hvis jeg skal deltage mere i forløbet, skal det omstruktureres. Selve det, der udfolder sig, har noget med sprogstimuleringen at gøre og ikke så meget med biblioteks-fagligheden. Det ville være fedt, hvis man kunne få flettet flere bøger ind, så ville jeg føle mig mere tryk i det, og på en eller anden måde ville det give mere mening for mig at deltage i. Hvis bøgerne bare kan komme mere i spil.”

Biblioteksansat

“Rekruttering er det sværeste og den efterfølgende fastholdelse af deltagerne. Det er en snæver målgruppe, for de skal være tosproget og have en baby fra 4-12 måneder. Stedet og ressourcerne er vigtige at have fokus på. Det er vigtigt at have en medarbejder med fra biblioteket, så det kan udfolde sig ordentligt. Man kunne evt. indføre flere biblioteksintroduktioner. Generelt skal der være nok ressourcer, så projektet kan forløbe godt.”

Underviser i ORD

Hvad er løsningerne?

Motivation for deltagelse

Aktiver de forskellige faggrupper i rekrutteringsprocessen

De forskellige faggrupper spiller en vigtig rolle i rekrutteringen. Det er især de nære og personlige faggrupper, som lykkes bedst og hurtigst med at rekruttere deltagere, hvorfor de er en essentiel del af rekrutteringsprocessen. Brug derfor gerne deltagernes eksisterende netværk til at invitere andre mødre i deres omgangskreds, da disse tætte bånd er en god tilgang til rekruttering.

ORD som selvstændigt forløb eller “gæst” i et etableret tilbud

ORD kan både fungere som et selvstændigt forløb og som “gæst” i et etableret tilbud såsom mødregruppe, forældrecafé etc.

Evalueringen har fået indsigt i, at ORD fungerer godt som ekstra tilbud til andre forløb, hvor rekrutteringen dermed også kan være nemmere. ORD fungerer også som selvstændigt forløb, der er det blot vigtigt med lokal forankring og det rette rum (hvad enten det er et biblioteks- eller et boligsocialt-rum).

Den lokale nærhed er vigtig for deltagerne

Der har været stor enighed blandt både deltagerne og de forskellige faggrupper om, at den lokale forankring og nærhed er vigtig for deltagelse. Det sænker barrierer for deltagelse, at tilbuddet eksisterer i lokalområdet. Det er forskelligt fra lokalområde til lokalområde, hvorvidt det er på biblioteket eller i beboerlokaler, at det etableres.

Vedholdende kommunikation er vigtig for fastholdelse

En god løsning for bedre fastholdelse er vedholdende kommunikation. Dette kan fx foregå gennem Whatsapp eller andre beskedtjenester. Via denne vedholdende kommunikation udtrykker både undervisere, sundhedsplejersker og deltagere, at det skaber motivation og tilknytning til forløbet og dermed en fastholdelse af deltagerne.

Hvad er løsningerne?

Bedre forankring for bibliotekerne

Motivation er alfa omega

For både deltagere, undervisere og bibliotekarer er motivationen alfa omega. ORD er startet som et hjerteprojekt, så mange dele af projektet er drevet af ren motivation. Det er vigtigt at skabe motivation for selve deltagelsen i projektet, motivation for at undervise i tidlig sprogstimulering og motivation blandt bibliotekarerne for, at det skal afholdes i biblioteksrummet.

Øget fokus på at forankre biblioteket i forløbet

Et øget fokus på at forankre biblioteket i forløbet er vigtigt for, at der skabes en forståelse for bibliotekets rolle i forhold til tidlig sprogstimulering. Der kan evt. være mere end en biblioteksintroduktion eller bibliotekaren kan inddrages tidligere i forløbet, så deltagerne har et kendskab til og ansigt på hende/ham. Det er også essentielt, at fokus er på bøger, så bibliotekarernes undervisning passer til deres faglighed, og de dermed bedre kan se sin rolle og sig selv i projektet.

Reklamer for biblioteket ved at fortælle om andre aktiviteter

Det er vigtigt, at biblioteket reklamerer for sig selv - både selve biblioteksrummet, men også de ydelser og aktiviteter, som de har. Det kan være med til at løfte motivationen for deltagelse, skabe interesse for biblioteket og på den måde få tilknyttet flere biblioteksbrugere i et fremtidigt perspektiv.

Sanselige og motoriske øvelser skal understøttes med teoretisk viden

Ved at understøtte sanselige og motoriske øvelser med teoretisk viden kan man skabe motivation for både bibliotekarer og deltagere. Det skaber motivation for bibliotekarerne at få teori og viden om sansemotorisk udvikling, da det er nyt for dem og deres faglighed. Samtidig skaber det motivation for deltagerne, da de vil det bedste for deres barn og med teorien i baghovedet kan de både se, lære og forstå, at de sanselige og motoriske øvelser medfører en positiv udvikling for barnets læring.

“Samarbejde er altid en fantastisk god ting. Samarbejdet med bibliotekerne er simpelthen så givende. Vi kan sammen give viden videre til vores gruppe og vores mødre. Mødrene får også smittet hinanden og givet viden videre til andre mødre efter biblioteksintroduktionen. Hvis der kom mere af det, kunne det godt gavne forløbet.”

Sundhedsplejerske

“Hvis nu det skulle integreres mere i bibliotekerne, kunne vi have et område, hvor vi virkelig tænkte det ind, så det kun er ORD. Man kunne lave et fysisk rum eller hjørne til mødre og babyer. Det kunne være sjovt, hvis vi kunne bruge rummet på den måde.”

Biblioteksansat

**Gode råd til at
drive ORD**

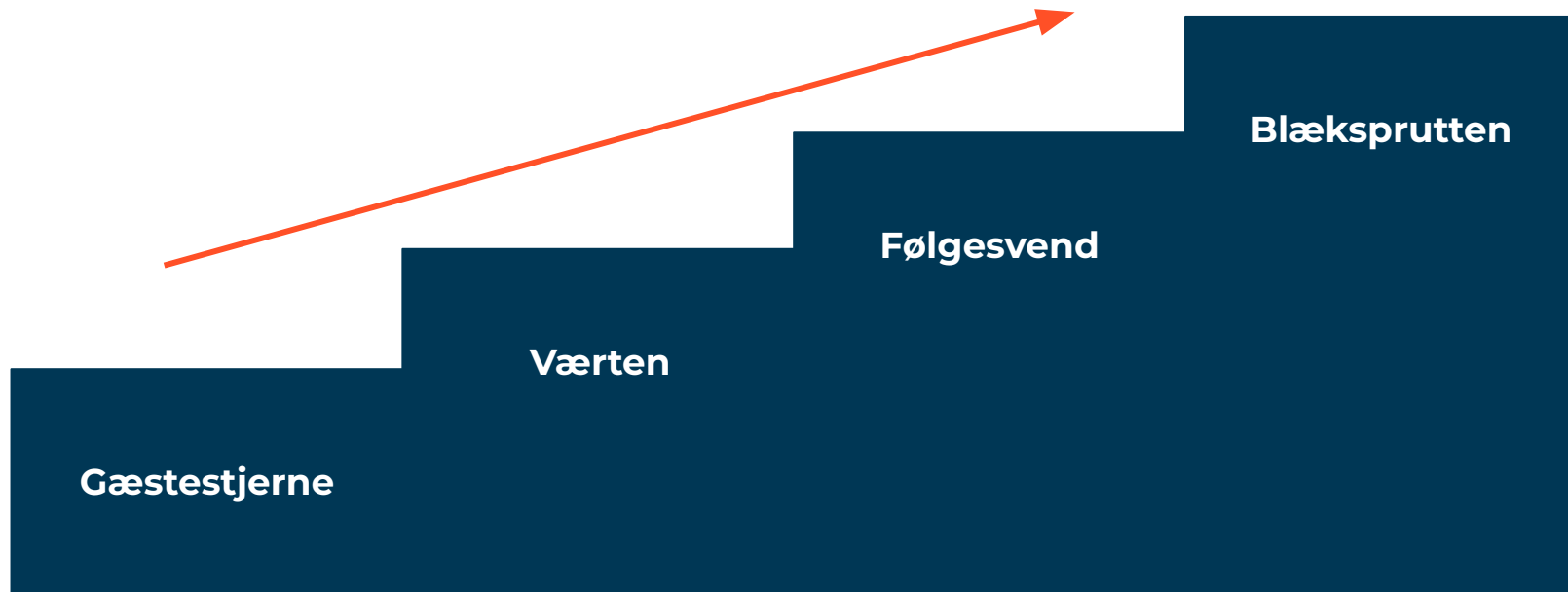
Gode råd

- Tag ejerskab over biblioteksintroduktion og tilpas det biblioteket og de involveredes faglighed.
- Til ledere: Kobl projektets formål med de ansattes faglighed (fx biblioteksansatte eller boligsociale medarbejdere).
- Stil teoretisk viden om tidlig sprogstimulering til rådighed og klæd biblioteksansatte og underviser godt på.
- Aktiver lokalområdets ressourcer - sundhedsplejersker, boligsociale medarbejdere, boligforening etc. Sæt dem sammen om en fælles opgave og dan et netværk.
- Husk at sætte god tid af til koordinering, rekruttering og fastholdelse.
- Oprethold en fleksibilitet i forhold til at drive ORD, så forløbet kan tilpasses den lokale kontekst og de deltagere, der er i lokalområdet.
- Hav grundige overvejelser om, i hvilken grad en projektleder (fx biblioteksansat, børnekonsulent eller boligsocial medarbejder) har fået frigivet ressourcer til at drive projektet, og i hvilken involveringsgrad vedkommende er interesseret i. Se næste slide for et oprids af de forskellige grader af involvering.

Niveauer af involvering og opgaver

Gæstestjerne	Giver biblioteksintroduktion samt intro til andre bibliotekstilbud, bidrager til rekruttering og giver fx den eksterne underviser en introduktion til biblioteket.
Værten	Giver biblioteksintroduktion samt intro til andre bibliotekstilbud og tager del i det tværfaglige samarbejde om rekruttering og koordinering af ORD-forløbet. Giver den eksterne underviser en introduktion til biblioteket.
Følgesvend	Følger undervisningen - evt for på sigt at undervise selv, opdyrker relationer til deltagerne i forløbet for at skabe tryghed, afholder biblioteksintroduktion samt giver introduktion til andre tilbud. Tager del i det tværfaglige samarbejde om rekruttering. Samarbejder med underviser om fastholdelse af deltagere.
Blæksprutte	Følger undervisningen, opdyrker og fastholder en relation til deltagerne, afholder biblioteksintroduktion samt giver intro til andre tilbud, tager del i det tværfaglige samarbejde om rekruttering. Bidrager til at introducere og evt rekruttere underviser. Samarbejder med underviser om fastholdelse af deltagere.

Forskellige niveauer af involvering i ORD

Fremtids- perspektiver

Elementer fra ORD

Der er rig mulighed for at lade sig inspirere af ORD og implementere forskellige elementer fx på biblioteket for at udbrede forståelse og praksis i early literacy. Her er seks elementer, der med fordel kan indarbejdes på biblioteker og blandt andre faggrupper, der er i kontakt med målgruppen.

- **Mere sanselighed og fokus på farver, forskellige sprog og motoriske aktiviteter i fx højtlesning.**
- **Brug sang som genvej til sprogstimulering.**
- **Øget fokus på at understøtte forældrene i at sprogstimulere deres børn i hjemmemiljøet.**
- **Fokus på at sikre lokal forankring, kontakt og relationer til mødre og deres små børn.**
- **Videndeling om tidlig sprogstimulering mellem fagpersoner.**
- **Tværfaglige samarbejder om indsatser målrettet ORD's målgruppe.**

Metode og forandringsteori

Data og metode bag evalueringen

Evalueringsens formål har været at afdække forløbenes virkning på deltagerne samt at evaluere forløbenes forankring hos bibliotekerne og bibliotekarerne for at forstå potentialerne for projektets udbredelse.

Der er udarbejdet en forandringsteori som afsæt for evalueringen. Den er lavet med udgangspunkt i projektansøgningen og er blevet viderebearbejdet på analyseworkshops undervejs med ORD's projektleder. Forandringsteorien beskriver de forventede resultater og effekter, der knytter sig til projekt ORD.

Evalueringen beror på deltagende observation og interviews med deltagere, projektmedarbejdere, undervisere og bibliotekarere. Dertil en midtvejsworkshop, hvor forskellige fagpersoner tilknyttet projektet deltog og kom med input til evalueringens resultater.

Dataindsamlingen er foregået over to omgange - hhv en midtvejs- og slutevaluering (forår 2022 samt efterår 2023). Dette notat beror på en tværgående analyse af alt data, der er samlet ind i løbet af evalueringens aktiviteter.

Følgende aktiviteter ligger bag evalueringen:

- 6 observationer ved undervisning og biblioteksintroduktion
- 6 interviews med deltagere
- 2 fokusgruppeinterviews med flere deltagere
- 5 interviews med bibliotekarere
- 2 interviews med projektmedarbejdere
- 5 interviews med boligsociale medarbejdere, sundhedsplejersker og undervisere
- 2 interviews med medarbejdere i casekommune
- 1 midtvejsevalueringsskoleworkshop med forskellige fagligheder, der tager del i projektet.

Ressourcer

Projektmidler
Projektleder
Undervisere
Formidlingspartner
(Tænk tanken Fremtidens
Biblioteker)
Biblioteksmedarbejdere
Boligsociale medarbejdere
Forskning og viden om tidlig
sprogstimulering
Fysiske rammer
(bibliotekslokaler)
Deltagere på forløbet

Aktiviteter

Kompetenceudviklingsforløb
af undervisere

Otte forløb á otte ugers
varighed på hver af de 5
institutioner inkl. introduktion
til biblioteket.

Rekruttering og fastholdelse
af deltagere

Udvikling af
formidlingsmateriale

Gennemførelse af forløb i
case-kommune

Resultater

320 kvinder gennem
undervisningsforløb på
biblioteker

75 % fastholdelse

Ny viden om
sprogstimulering af børn
gennem bevægelse og leg

Praktisk erfaring med at
understøtte børns
sansemotoriske udvikling
gennem aktiviteter og leg

Et afprøvet sprog- og
bevægelsesforløb, der kan
overføres til andre biblioteker
og kommuner

Erfaringer med tværgående
samarbejde mellem
biblioteker, boligsociale
medarbejdere og
sundhedsplejersker

Brugerrettede effekter

**PL, undervisere og
formidlingspartnere**
Kompetenceudvikling

Fagligt netværk

Øget erfaring med
bibliotekers rolle ift.
understøttelse af tidlig
sprogstimulering af børn

Deltagende mødre
Øget kompetencer, viden og
konkrete redskaber til at
sprogstimulere børn i
hjemmemiljøet

Nye møder og relationer
mellem deltagere (og
formidlere)

Øget kendskab og tilknytning
til biblioteket som offentlig
institution

Børnene
Bedre forudsætninger for
sproglig udvikling, læsning
etc.

Samfundsmæssige effekter

Mindske sproglig
skævvridning, der sætter
udsatte børn tilbage gennem
hele deres skoletid

Sikre børns læsekompetencer
og højere læselyst

Fremme tilknytning,
medborgerskab og lighed
blandt udsatte familier

Styrket tværgående
samarbejde mellem
biblioteker, partnere, Kultur N
og tænketanken Fremtidens
Biblioteker

SEISMON¹UT